

เป็นอิสระ กลาง ธรรม

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประจำปี ๒๕๖๓

๒.๓ ผลการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจในกรณีหน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดให้ “รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน” เพื่อให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้แก่ประชาชน “ทุกคน” หรือ “ทุกชุมชน” เป็นการทั่วไป โดยที่ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน “ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ” โดยนำเรื่องที่มีความสำคัญมาบัญญัติไว้เท่านั้น เพื่อให้มีสภาพบังคับให้รัฐต้องทำตามหน้าที่ ถ้ารัฐไม่กระทำตามหน้าที่ ก็จะเป็นกรณีจึงไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หรือถ้ากระทำหน้าที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ประชาชนและชุมชนย่อมมีสิทธิติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นได้ (มาตรา ๕๑) ทั้งนี้ เพื่อบริการประชาชนและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป

นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญได้วางหลักการทั่วไปของหมวด “หน้าที่ของรัฐ” ให้มีความแตกต่างจากหมวด “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” คือ หมวดหน้าที่ของรัฐเป็นบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ หากรัฐไม่ปฏิบัติ ประชาชนอาจมีสิทธิฟ้องร้องให้รัฐปฏิบัติได้ หมวดหน้าที่ของรัฐจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้ครบถ้วนถูกต้อง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐไว้ ตั้งแต่มาตรา ๕๑ ถึง มาตรา ๖๓ รวม ๑๓ มาตรา และสามารถกำหนดประเด็นหลักที่สำคัญได้ ๑๒ ด้าน แบ่งออกเป็น (๑) หน้าที่พื้นฐานของรัฐ และ (๒) หน้าที่ของรัฐในการทำให้สิทธิของประชาชนเกิดผลได้จริง เช่น หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา หน้าที่ของรัฐด้านการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน หน้าที่ด้านสาธารณสุขปลอดภัยขั้นพื้นฐาน หน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมและศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม หน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล

หรือข่าวสารสาธารณะ เป็นต้น โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมกันพิจารณาและวางกรอบการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐไว้ว่า ประเด็นปัญหาสำคัญที่ควรตรวจสอบและศึกษาต้องเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและสังคมในวงกว้างและเป็นเรื่องที่ครอบคลุมบทบัญญัติหน้าที่ของรัฐทั้ง ๑๒ ด้าน จากการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว นั้น สามารถแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชนได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เกี่ยวกับหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ดังนี้

๑. ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เกี่ยวกับหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวม ๑๑ เรื่อง และยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจำนวน ๔ เรื่อง โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาแล้วรับเป็นเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ จำนวน ๒ เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ ๑

การดำเนินการต่ออายุสัมปทานหรือใบอนุญาตให้กักรถตู้โดยสารสาธารณะที่ครบกำหนด ๑๐ ปี ออกไปอีก ๒ - ๓ ปี โดยไม่ชอบด้วยหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน กรณีกรรมการขนส่งทางบก และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมดำเนินการต่ออายุสัมปทานหรือใบอนุญาตให้กักรถตู้โดยสารสาธารณะที่ครบกำหนด ๑๐ ปี ออกไปอีก ๒ - ๓ ปี โดยไม่ชอบด้วยหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในบทบัญญัติมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๑ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายกับประชาชนผู้ใช้บริการ

ผู้ตรวจการแผ่นดินปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกัน โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า นโยบายการเปลี่ยนรถตู้โดยสารสาธารณะเป็นรถโดยสารขนาดเล็กและการขยายระยะเวลาอายุการใช้งานของรถตู้โดยสารสาธารณะเพิ่มขึ้น ซึ่งกรรมการขนส่งทางบกได้มีการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนรถตู้โดยสารสาธารณะเป็นรถโดยสารขนาดเล็กและการกำหนดอายุการใช้งานของรถตู้โดยสารสาธารณะในทุกด้านทุกมิติ โดยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนจากโครงการต่าง ๆ ที่ได้จ้างศึกษาไว้ และการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนแล้ว และนำผลการศึกษาและวิเคราะห์เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้คงอายุการใช้งานของรถตู้โดยสารสาธารณะไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันจดทะเบียนครั้งแรก พร้อมทั้งได้มีแนวทาง

แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนและเยียวยาผู้ประกอบการรถตู้โดยสารสาธารณะและผู้ให้บริการรถตู้โดยสารสาธารณะ จึงยังไม่พอรับฟังได้ว่า กรมการขนส่งทางบกและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๒๒ (๓) ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อนึ่ง เนื่องจากการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยการให้บริการรถตู้โดยสารสาธารณะมีความสำคัญต่อการเดินทางในชีวิตประจำวันของประชาชน ประกอบกับเพื่อมิให้เกิดปัญหาการร้องเรียนในลักษณะดังกล่าวอีก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้กรมการขนส่งทางบกกำกับให้เจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกและเจ้าหน้าที่สำนักงานขนส่งจังหวัดทุกจังหวัดได้ติดตามและตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของรถตู้โดยสารสาธารณะอย่างเข้มงวดในทุกเส้นทาง รวมถึงการหาแนวทางยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของรถตู้โดยสารสาธารณะอย่างเร่งด่วน เพื่อรองรับการเปลี่ยนรถตู้โดยสารสาธารณะทั้งหมดให้เป็นรถโดยสารขนาดเล็กที่ได้มาตรฐาน (มินิบัส) หรือรถโดยสารแบบอื่น ๆ ที่มีมาตรฐานเท่ากันหรือสูงกว่า มาให้บริการแก่ประชาชนทดแทนต่อไปในอนาคต

เรื่องที่ ๒

กรณีที่กระทรวงสาธารณสุขไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๕ วรรคสาม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกระทรวงสาธารณสุขไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๕ ในการกำกับดูแลบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขที่ปฏิบัติงาน